NORGES BONDELAG
Retur: Postboks 9354 Grønland, 0135 Oslo

Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Se mottakerliste nederst i dokumentet

Vår saksbehandler	Vår dato	Vår referanse
Anja Fyksen Lillehaug	12.11.2026	26/00614-1
	Deres dato	Deres referanse

Anmodning om endring av forskrift om erstatning etter offentlige pålegg

1. Innledning

Vi viser til årets jordbruksforhandlinger og Jordbrukets krav kapittel 9.11.1, *Erstatning ved sanering – forskriftsendringer*. Der peker vi på behovet for endringer i forskrift om erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon, og særlig på utfordringen med lave erstatningssatser for fjørfe. Jordbruket ba om at husdyr erstattes etter verdien på påleggstidspunktet, alternativt at standardsatsene justeres årlig.

2. Nærmere om behovet for regulering av satsene

Utgangspunktet etter matloven § 22 er at bonden har rettskrav på erstatning for husdyr som avlives etter pålegg gitt i medhold av matloven § 23. Bakgrunnen for ordningen er blant annet at et pålegg om nedslakt blir gitt for å verne mot smitte og det vil være urimelig om bonden må bære den fulle økonomiske byrde av et samfunnsnyttig tiltak. Erstatningsordningen skal også sikre at bonden kan varsle om mistanke om smitte uten å risikere økonomisk ruin. En slik tidlig varsling er ofte avgjørende for å begrense smitteutbrudd. vann

For at ordningen skal fungere etter hensikten må den statlige erstatningsordningen speile de faktiske utgifter som bonden har som følge av pålegg om nedslakt og sanering.

Det pågående utbruddet av fugleinfluensa viser at det haster å følge opp dette. Dagens standardsatser for fjørfe gjenspeiler ikke kostnadene ved å kjøpe inn nye dyr. For unghøner av verperase vil standardsatsen i dag 46-82 prosent av innkjøpskostnaden. For en konsesjonsbesetning på 7 500 høner fra kjønnssorterte egg, innebærer dette et udekket tap på om lag 480 000 kroner bare på dyreverdien.

Ved HPAI-utbruddet i 2021 reagerte Landbruks- og matdepartementet raskt. Få dager etter utbruddet varslet departementet at satsene for fjørfe skulle økes, og at økningen skulle gis tilbakevirkende kraft. Produsenter som allerede hadde fått dyr avlivet som følge av fugleinfluensa, skulle dermed også omfattes av de nye satsene. Dette var viktig for å redusere den økonomiske belastningen for produsentene i en allerede svært krevende situasjon.

Det er behov for å oppdatere satsene. Særlig har satsing på kjønnssorterte egg gjort prisene for unghøner høyere. Kjønnssortering i egget er samtidig en utvikling Regjeringen gjennom dyrevelferdsmeldingen har ønsket å stimulere til. Når myndighetene ønsker en utvikling mot bedre dyrevelferd, må også erstatningsordningene fange opp kostnadene ved den produksjonen det legges til rette for. Det samme gjelder for sakterevoksende slaktekylling, som blir relativt sett blir dårligere erstattet enn standardkylling dersom avliving av dyrene skjer før dag 37.

3. Om praksisen med fradrag i erstatning for slit, elde og standardheving

Etter matloven § 22 har også bonden som blir pålagt avliving etter § 23 rettskrav på erstatning for nødvendige utlegg til avliving, nedgraving eller destruksjon av dyr, pålagt behandling, rengjøring og desinfeksjon samt tap som følge av pålagt destruksjon av hus, innredninger, fôr, redskaper og gjødsel. Etter erstatningsforskriften § 6 skal det gjøres fradrag i erstatningen for slit, elde og standardheving. Denne bestemmelsen er i mange tilfeller praktisert slik at det gjøres en linjær avskriving i erstatning ut fra forventet levetid, slik at erstatningen kan avkortes til nesten null. Dette uten å ta hensyn til gjenstandenes restverdi.

Denne utmålingspraksisen gjør at bonden kan risikere å stå nesten uten erstatning for vesentlige utgifter knyttet til saneringen. Dette påfører bonden et stort økonomisk tap, og gjør det meget krevende å skulle gjennomføre sanering på en økonomisk forsvarlig måte. Praksisen strider mot formålet med ordningen og uthuler utgangspunktet etter matloven § 22 at bonden skal få erstatning for sitt økonomiske tap som følge av saneringen. Vi ber om at praksisen knyttet til utmåling av erstatning endres, og slik at det tas hensyn til den restverdi som gjenstandene har, i samsvar med alminnelig erstatningsrett.

4. Oppsummering

Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag ber om rask handling. Prinsipalt bør husdyr erstattes etter verdien på påleggstidspunktet. Dersom en slik endring ikke kan gjennomføres nå, er det behov for at standardsatsene for fjørfe heves umiddelbart og gis virkning for produsentene som rammes av det pågående utbruddet. Videre er det behov for å gjennomgå praksis knyttet til fradrag for slit, elde og standardheving. Dette for å sikre at bonden får en erstatning som dekker det faktiske tapet som bonden lider som følge av saneringen.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Bjørn Gimming *Tor Jacob Solberg*

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Landbruks- og matdepartementet		Postboks 8007 Dep	0030 OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Landbruks- og matminister Nils Kristen Sandtrøen	Postboks 8007 Dep	0030 OSLO